

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce: Z., zast. JUDr. Janem Juračkou, advokátem ve Znojmě, Tovární 7, proti žalovanému: Finanční ředitelství v Brně se sídlem Brno, náměstí Svobody 4, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 17. 6. 2003, čj. 29 Ca 259/2001 - 36,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 6. 2003, čj. 29 Ca 259/2001 – 36 se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se jako stěžovatel včas podanou kasační stížností domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by byl zrušen rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 6. 2003, čj. 29 Ca 259/2001 - 36, jímž byla zamítnuta jeho žaloba a současně rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Krajský soud v Brně v napadeném rozsudku dospěl k závěru, že není důvodná žaloba proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Brně ze dne 23. 5. 2001, čj. 9981/00/FŘ/120, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce proti platebnímu výměru Finančního úřadu v Moravském Krumlově ze dne 28. 8. 2000, čj. 26390/00/348970/2490 o vyměření daně z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 1999 ve výši 3 748 050 Kč.

Krajský soud v Brně vyšel při svém rozhodování z toho, že podstatou sporu mezi účastníky je tvrzení žalobce, že v ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění účinném do 7. 1. 2000, byl zakotven jeho přímý nárok na prominutí daně z příjmu právnických osob a v důsledku toho jej proto nestíhala povinnost podat příslušnému správnímu orgánu zvláštní žádost o prominutí daně a vyčkat rozhodnutí tohoto orgánu. Krajský soud dospěl k závěru, že dikce ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění účinném do 7. 1. 2000, nesvědčí tvrzení žalobce. Podle tohoto ustanovení zemědělským družstvům, případně dalším společnostem, které vznikly transformací zemědělských družstev podle zákona č. 42/1992 Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech, ve znění pozdějších předpisů, a do konce roku 1999 uzavřely dohodu o vypořádání majetkových nároků se všemi oprávněnými osobami, jež svůj nárok vůči družstvu uplatnily podle zvláštních předpisů, bude za zdaňovací období 1999 a 2000 prominuta daň z příjmu právnických osob. Krajský soud má za to, že postup podle tohoto ustanovení zákona předpokládá jednak nutnost podání žádosti o prominutí daně (vyvolání správního řízení, jehož předmětem by bylo prominutí daně), dále proces posouzení žádosti správním orgánem (jestliže správní orgán dojde k závěru o splnění všech podmínek pro prominutí daně, je povinen daň prominout, viz. zákonná formulace „daň bude prominuta“) a posléze i vydání správního rozhodnutí. Textace užitá v ustanovení § 40 odst. 25 zák.č. 586/1992 Sb., ve znění účinném do 7. 1. 2000 (daň bude prominuta), tedy ničím nenasvědčuje závěru, že by se mělo v daném případě jednat o jednu z forem úlev na dani, upravených standardními instituty, jako jsou osvobození od daně (§ 19), položky snižující základ daně (§ 20), položky odčitatelné od základu daně (§ 34) či sleva na dani (§ 35). Je tomu tak proto, že pokud by snad předmětné prominutí daně mělo nastat ex lege (jako v uvedených standardních institutech), použil by zákonodárce dikci „daň se promíjí“ namísto dikce „daň bude prominuta“, která logicky předpokládá nutnost dalších úkonů. Za tohoto stavu potom pouhé uvedení peněžní částky 3 747 000 Kč žalobcem do řádku č. 301 v přiznání k dani z příjmů právnických osob za rok 1999 s dopsáním komentáře „sleva na dani podle § 40 zákona“ nemohla znamenat bez dalšího podání žádosti o prominutí daně podle § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění účinném do 7. 1. 2000, což ostatně ani žalobce netvrdil. Z tohoto ustanovení sice nelze bez pochybností zjistit, který správní orgán by byl k projednání žádosti o prominutí daně z příjmů právnických osob věcně příslušný, ale tato otázka je s ohledem na rozsah přezkumné činnosti soudu nevýznamná.

V kasační stížnosti proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Brně, jež se opírá o důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., žalobce jako stěžovatel odmítl závěry krajského soudu, pokud dospěl k tomu, že rozhodnutí Finančního ředitelství v Brně ze dne 23. 5. 2001, čj. 9981/00/FŘ/120 je věcně správné. Stěžovatel namítl, že důvodně uplatnil prominutí daně z příjmů právnických osob, protože ustanovení § 40 odst. 25 zák.č. 586/1992 Sb., ve znění účinném do 7. 1. 2000, jednoznačně konstatuje, že za zdaňovací období 1999 a 2000 bude tato daň prominuta. Pokud uvedl v přiznání k dani z příjmů právnických osob

za rok 1999 v řádku 301 „sleva na dani podle § 40 zákona“ konstatoval tím, že k prominutí daně došlo ze zákona. Stěžovatel proto nemůže souhlasit s právním názorem Finančního ředitelství v Brně a Krajského soudu v Brně, které dovozují, že měla být podána zvláštní žádost o prominutí daně, na jejímž základě by proběhlo řízení, které by bylo završeno vydáním rozhodnutí o prominutí či neprominutí daně z příjmů právnických osob. Ostatně zákon č. 144/1999 Sb., který doplnil ustanovení § 40 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění účinném do 7. 1. 2000, právě o odstavec 25, neřešil žádným způsobem postup dle tohoto ustanovení, nestanovil ani povinnost podávat žádost o prominutí daně, ani to, který správní orgán by měl takovou žádost projednávat. Na tyto otázky nedává odpověď ani platný zákon č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a nelze vystačit s ustanovením § 55a tohoto zákona, jež je vázáno na případy nesrovnalostí vyplývajících z uplatňování daňových zákonů a u příslušenství daně na důvody odstranění tvrdostí.

Žalované Finanční ředitelství v Brně v písemném vyjádření ke kasační stížnosti odkázalo na své vyjádření ze dne 18. 6. 2002, které předložilo k žalobě a dodalo, že ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění účinném do 7. 1. 2000, bylo zařazeno systematicky do ustanovení přechodných a závěrečných tohoto zákona a zákonodárce v něm koncipoval další titul pro prominutí daně jako platební povinnosti daňového subjektu, a to prominutí daně z příjmů právnických osob za zdaňovací období 1999 a 2000 daňovým subjektům uvedeným v citovaném zákonném ustanovení za podmínek v něm obsažených. Z právní konstrukce institutu promíjení vyplývá, že na prominutí daně není právní nárok, jedná se o zcela specifický mimořádný opravný prostředek a orgán příslušný k rozhodování, tedy Ministerstvo financí, je vydá po posouzení důvodů uvedených v žádosti daňového subjektu. Této konstrukci a systematickému zařazení ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění účinném do 7. 1. 2000, do ustanovení přechodných a závěrečných, v daňových předpisech analogicky odpovídá zařazení institutu prominutí daně dědické, daně darovací a daně z převodu nemovitostí v zákoně č. 357/1992 Sb. do přechodných a závěrečných ustanovení tohoto zákona. Z toho vyplývá, že prominutí daně z příjmů právnických osob za zdaňovací období 1999 a 2000 z technicky legislativního hlediska nepředstavuje ze zákona vznikající nárok na slevu na dani, ani na osvobození od daně za předmětná zdaňovací období, ale mimořádný opravný prostředek, který je možno přiznat konkrétnímu poplatníkovi pouze po provedení samostatného daňového řízení, a to na základě individuálního rozhodnutí Ministerstva financí, vydaného podle § 55a zák.č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tento mimořádný opravný prostředek, který je rozšířením možností k prominutí daně podle § 55a zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, však nelze realizovat přes daňové přiznání jako slevu na dani, ani aplikovat jako variantu generálního pardonu, kterým je osvobození ze zákona. Žalované Finanční ředitelství v Brně proto navrholo, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal z podnětu podané kasační stížnosti napadený rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 6. 2003, čj. 29 Ca 259/2001 - 36 při vázanosti rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti (§ 109 odst.2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že tento rozsudek je třeba zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení.

Novela zákona č. 586/1992 Sb., provedená zákonem č. 144/1999 Sb., připojila k dosavadnímu ustanovení § 40 odstavec 25, podle něhož zemědělským družstvům, případně dalším společnostem, které vznikly transformací zemědělských družstev podle zákona č. 42/1992 Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech, ve znění pozdějších předpisů, a do konce roku 1999 uzavřely dohodu o vypořádání majetkových nároků se všemi oprávněnými osobami, jež svůj nárok vůči družstvu uplatnily podle zvláštních předpisů, bude za zdaňovací období 1999 a 2000 prominuta daň z příjmu právnických osob. Toto ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb. nabylo účinnosti dne 15. 7. 1999 a bylo zrušeno dnem vyhlášení nálezu Ústavního soudu dne 7. 1. 2000, jež byl publikován pod č. 3/2000 Sb.

Podstatou sporu v tomto řízení je to, zda je důvodné tvrzení stěžovatele, že v citovaném ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb. byl za splnění zákonných podmínek zakotven přímý nárok na prominutí daně z příjmů právnických osob a že tedy stěžovatel neměl povinnost podat příslušnému správnímu orgánu zvláštní žádost o prominutí této daně a vyčkat jeho rozhodnutí, jež by bylo vydáno na základě správního uvážení.

Finanční ředitelství v Brně v žalobou napadeném rozhodnutí ze dne 23. 5. 2001, čj. 9981/00/FŘ/120 vychází ze závěru, jež je shodný s prvostupňovým správcem daně, který spočívá v tom, že stěžovatel neoprávněně uplatnil v přiznání k dani z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 1999 na řádku č. 301 částku 3 747 000 Kč, kterou označil jako "sleva na dani podle § 40 zákona". Je tomu tak proto, že se nejednalo o položku, která by bez dalšího snižovala daňovou povinnost stěžovatele. Ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění platném pro projednávanou věc, bylo totiž ustanovením speciálním ve vztahu k obecné úpravě uvedené v ustanovení § 55a zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, které rozšiřovalo důvody prominutí daně uvedené v tomto ustanovení i na další případ, ve kterém mohlo Ministerstvo financí prominout poplatníkovi daň z příjmů právnických osob. Tuto formu daňové úlevy však nebylo možno uplatnit jako nárokovou položku daňového přiznání. Nešlo tedy o slevu na dani, ale o speciální ustanovení, jež je konstruováno jako mimořádný opravný prostředek zvláštního charakteru proti jinak zákonným rozhodnutím správce daně. Ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění platném pro projednávanou věc, tedy nepředstavuje žádnou formu generálního osvobození od daně vznikajícího přímo ze zákona, ale jde o situaci, kdy bylo možno daňovému subjektu daň prominout formou mimořádného opravného prostředku,

ale po provedeném daňovém řízení a toliko na základě individuálního rozhodnutí příslušného správního orgánu.

Krajský soud v Brně v kasační stížnosti napadeném rozsudku vyslovil obdobný právní názor, když dovodil, že stěžovatel měl nejprve podat žádost o prominutí daně, na jejímž základě by proběhlo řízení, které by bylo skončeno vydáním správního rozhodnutí o prominutí nebo neprominutí daně z příjmů právnických osob.

Nejvyšší správní soud má za to, že oba správní orgány i Krajský soud v Brně vyložily nesprávně ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění účinném do 7. 1. 2000, nejen z hlediska jeho dikce, ale i smyslu zákona.

Podle Nejvyššího správního soudu z dikce tohoto ustanovení vyplývá, že stěžovateli za splnění zákonných podmínek (zemědělská družstva, případně další společnosti, které vznikly transformací zemědělských družstev podle zákona č. 42/1992 Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech, ve znění pozdějších předpisů, které do konce roku 1999 uzavřely dohodu o vypořádání majetkových nároků se všemi oprávněnými osobami, jež svůj nárok vůči družstvu uplatnily podle zvláštních předpisů), vznikl nárok na prominutí daně z příjmů právnických osob za zdaňovací období 1999 přímo ze zákona, tedy z hmotněprávního ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění účinném do 7. 1. 2000.

Nejvyšší správní soud se neztotožňuje s právním názorem správních orgánů, že ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění platném pro projednávanou věc, bylo ustanovením speciálním ve vztahu k obecné úpravě prominutí daně uvedené v ustanovení § 55a zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, které jen rozšiřovalo důvody prominutí daně uvedené v tomto ustanovení i na další případ, ve kterém mohlo Ministerstvo financí prominout poplatníkovi daň z příjmů právnických osob a že tedy nepředstavuje žádnou formu generálního osvobození od daně vznikajícího přímo ze zákona, ale jen situaci, kdy bylo možno daňovému subjektu daň prominout formou mimořádného opravného prostředku, ale až po provedeném daňovém řízení a toliko na základě individuálního rozhodnutí příslušného správního orgánu. Stejně tak se Nejvyšší správní soud neztotožňuje ani s kasační stížností napadeným rozsudkem Krajského soudu v Brně, jež zamítnutím žaloby, která obsahovala stejné námitky jako kasační stížnost, vyslovil souhlas s právním názorem správních orgánů.

Nejvyšší správní soud má za to, že nelze nevidět, že novela zákona č. 586/1992 Sb., provedená zákonem č. 144/1999 Sb., tedy ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění platném pro projednávanou věc, která zakotvila prominutí daně za splnění zákonných podmínek v tomto ustanovení uvedených, neřešila žádným způsobem postup při prominutí daně, nestanovila povinnost

zemědělských společností podávat žádost o prominutí daně a nestanovila ani to, kdo by měl takovou žádost projednávat. Stejně tak zák.č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů nemá žádné ustanovení, jež by řešilo postup při aplikaci ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění platném pro projednávanou věc. Pouze ustanovení § 55a odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, které je v části páté tohoto zákona pojato jako mimořádný opravný prostředek, stanoví, že ministerstvo může daň zcela nebo částečně prominout z důvodů nesrovnalostí vyplývajících z uplatňování daňových zákonů. U příslušenství daně tak může učinit i z důvodu odstranění tvrdosti.

Z uvedeného Nejvyšší správní soud dovozuje, že v tomto případě nejde o vazbu na ustanovení § 55a odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, protože toto ustanovení dopadá pouze na případy nesrovnalostí při uplatňování daňových zákonů a u příslušenství daně na důvod odstranění tvrdosti. O takový případ v přezkoumávané věci nešlo. V tomto případě novela zákona č. 586/1992 Sb., provedená zákonem č. 144/1999 Sb., tedy ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění platném pro projednávanou věc, prominula daň z příjmů právnických osob přímo speciálním ustanovením zákona. Šlo tedy o prominutí daně udělené přímo citovaným hmotněprávním zákonem a nikoliv o prominutí daně, o něž je třeba nenárokově žádat a kde záleží na správním uvážení kompetentního správního orgánu, zda bude prominuta či nikoliv, jako je tomu v případě ustanovení § 55a odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jinak řečeno, novela zákona č. 586/1992 Sb., provedená zákonem č. 144/1999 Sb., tedy ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění platném pro projednávanou věc, nedelegovala rozhodnutí o prominutí daně na Ministerstvo financí, ale zakotvila prominutí daně z příjmů právnických osob za zdaňovací období 1999 přímo ze zákona. Tento právní předpis tedy založil daňovou úlevu stěžovateli přímo zákonem a v těchto případech správní orgán o takové úlevě nerozhoduje v rámci správního uvážení, ale prověřuje oprávněnost vzneseného nároku a splnění zákonných podmínek daňovým subjektem. Z tohoto pohledu bylo třeba chápat uplatnění nároku na prominutí daně stěžovatelem v řádku č. 301 přiznání k dani z příjmů právnických osob za rok 1999 s dopsáním komentáře „sleva na dani podle § 40 zákona“, jež bylo nutno posuzovat podle svého obsahu (§ 21 odst. 6 zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Nejvyšší správní soud se tedy neztotožňuje s právním názorem Krajského soudu v Brně, že postup podle ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění platném pro projednávanou věc, předpokládá jednak nutnost podání žádosti o prominutí daně (vyvolání správního řízení, jehož předmětem by bylo prominutí daně), proces posouzení žádosti správním orgánem (jestliže správní orgán dojde k závěru o splnění všech podmínek pro prominutí daně, je povinen daň prominout, viz. zákonná formulace „daň bude prominuta“) a posléze i vydání správního rozhodnutí, že textace užitá v ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění účinném do 7. 1. 2000 (daň bude prominuta) ničím nenasvědčuje pro závěr, že

by se mělo v daném případě jednat o jednu z forem úlev na dani, upravených standardními instituty, jako jsou osvobození od daně (§ 19), položky snižující základ daně (§ 20), položky odčitatelné od základu daně (§ 34) či sleva na dani (§ 35) a že je tomu tak proto, že pokud by snad předmětné prominutí daně mělo nastat ex lege (jako v uvedených standardních institutech), použil by zákonodárce dikci „daň se promíjí“ namísto dikce „daň bude prominuta“, která logicky předpokládá nutnost dalších úkonů. Nejvyšší správní soud dodává, že v uvedených souvislostech není podle jeho názoru obsahového rozdílu mezi dikcemi „daň se promíjí“ a „daň bude prominuta“, protože v obou případech po prověření oprávněnosti vzneseného nároku a splnění zákonných podmínek daňovým subjektem musí být daň prominuta. V případě prominutí daně podle ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění účinném do 7. 1. 2000, nejde tedy o mimořádný opravný prostředek, který je možno přiznat konkrétnímu poplatníkovi pouze po provedení samostatného daňového řízení, a to na základě individuálního rozhodnutí Ministerstva financí, vydaného podle § 55a zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jak dovozují správní orgány.

Nejvyšší správní soud má rovněž za to, že tento výklad novely zákona č. 586/1992 Sb., provedené zákonem č. 144/1999 Sb., tedy ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění platném pro projednávanou věc, která zakotvila prominutí daně za splnění zákonných podmínek v tomto ustanovení uvedených, odpovídá i čl. 1 Ústavy České republiky, podle něhož je Česká republika svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodě člověka. Tento článek je základním interpretačním vodítkem činnosti všech orgánů státní moci České republiky a lze z něho dovodit, že je třeba výklad a použití právních norem podřídít jejich obsahově materiálnímu smyslu (nálezn Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2003, sp. zn. I ÚS 137/03). Ostatně nelze nevidět ani judikaturu Ústavního soudu (nálezn ze dne 15. 12. 2003, sp. zn. IV. ÚS 666/02), z níž vyplývá, že „za situace, kdy právo umožňuje dvojí výklad, nelze pominout, že na poli veřejného práva mohou státní orgány činit pouze to, co jim zákon výslovně umožňuje (na rozdíl od občanů, kteří mohou činit vše, co není zákonem zakázáno - čl. 2 odst. 3, 4 Ústavy); z této maximy pak plyne, že při ukládání a vymáhání daní podle zákona (čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod), tedy při de facto odnětí části nabytého vlastnictví, jsou orgány veřejné moci povinny ve smyslu čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod šetřit podstatu a smysl základních práv a svobod-tudíž v případě pochybností postupovat mírněji (in dubio mitius)“.

Zásadní na této věci je však to, že ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění platném pro projednávanou věc, bylo zrušeno ke dni 7. 1. 2000 nálezem Ústavního soudu publikovaným pod č. 3/2000 Sb. a že stěžovatel se v rozhodné době dle svého tvrzení choval podle tehdy platného práva a přizpůsobil mu i své ekonomické rozhodování, včetně kalkulace, že za rok 1999 nebude povinen platit daň z příjmů právnických osob, pokud splní zákonné podmínky uvedené v citovaném ustanovení.

V této souvislosti je třeba vytknout Krajskému soudu v Brně, že ač se ve svém rozsudku ze dne 17. 6. 2003, čj. 29 Ca 259/2001 - 36 zabýval výkladem ustanovení § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění platném pro projednávanou věc, a žalobu proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Brně ze dne 23. 5. 2001, čj. 9981/00/FŘ/120 zamítl z věcných důvodů, vůbec se v kasační stížnosti napadeném rozsudku nezabýval účinky zrušovacího nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 12. 1999, sp. zn. Pl ÚS 17/99, kterým bylo mimo jiné zrušeno dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů i ustanovení § 40 odst. 25 zák.č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zcela obecně je třeba říci, že zvláštní, v porovnání s derogací uskutečněnou zákonodárným orgánem, odlišný účinek rozhodnutí, kterým Ústavní soud ruší zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení, vyplývá z toho, že rušenému ustanovení přičítá též specifickou negativní vlastnost, která se k němu pojila buď od počátku jeho vzniku nebo od určitého data pozdějšího. Touto vlastností, coby vlastní předpoklad derogace, je rozpor zákona s ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy (čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy), který ke dni rozhodnutí Ústavního soudu (§ 66 a § 67 zák.č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) trvá. Jde - zjednodušeně řečeno - o protiústavnost zákona, která sice může být (jako záporná kvalita právního předpisu) závazně deklarována pouze Ústavním soudem, jejíž existence však byla dána i v době předcházející jeho zrušení. Projevem tohoto zvláštního účinku rozhodnutí (nálezu) Ústavního soudu je pak ustanovení § 71 zák.č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Správnost výkladu je tedy závislá na přesném určení účinků nálezu Ústavního soudu. Mezi ustanovení, z nichž tyto účinky vyplývají, patří zejména § 71 odst. 2 zákona č.182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto ustanovení ostatní pravomocná rozhodnutí (jiná, než rozsudek vydaný soudem v trestním řízení) vydaná na základě právního předpisu, který byl zrušen (v řízení podle části druhé hlavy druhé zákona), zůstávají nedotčena; práva a povinnosti podle takových rozhodnutí však nelze vykonávat. Podle odstavce třetího uvedené platí i v případech, kdy byly zrušeny části právních předpisů, popřípadě některá jejich ustanovení. Odstavec čtvrtý pak stanoví, že jinak práva a povinnosti z právních vztahů vzniklých před zrušením právního předpisu zůstávají nedotčena.

Obecně je tedy třeba uzavřít, že pojila-li se protiústavnost, coby záporná kvalita právní normy, s ustanovením § 40 odst. 25 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, již v době rozhodování správních orgánů i Krajského soudu v Brně, bylo třeba k této okolnosti přihlídnout a zabývat se účinky zrušovacího nálezu Ústavního soudu.

Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů došel k závěru, že kasační stížnosti stěžovatele proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 17. 6. 2003,

čj. 29 Ca 259/2001 - 36 je nutno vyhovět, proto tento rozsudek zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Na Krajském soudu v Brně bude, aby se v tomto řízení věci znovu zabýval z pohledu těch okruhů problémů, jež jsou rozebrány v tomto rozsudku.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu (Městského soudu v Praze) a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti rozsudkem bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Krajský soud v Brně v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2, první věta s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. září 2005

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu